The Gleaner

Vol 1 (1963)

Περιγραφή των χειρογράφων του Κέντρου Νεοελληνικών Ερευνών του Β.Ι.Ε.

Ευγενία Ρέγκου-Σγουρού

doi: [10.12681/er.9619](https://doi.org/10.12681/er.9619)

Copyright © 2016, Ευγενία Ρέγκου-Σγουρού

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

To cite this article:

Ρέγκου-Σγουρού Ε. (2016). Περιγραφή των χειρογράφων του Κέντρου Νεοελληνικών Ερευνών του Β.Ι.Ε. *The Gleaner*, 1, 238–242. <https://doi.org/10.12681/er.9619>

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ ΤΟΥ Β.Ι.Ε.*

1. Χαρτ., 29×18,5, σσ. 346

ἔτ. 1724 - 1821

Κατάστιχον τῆς ἐν Λευκάδι μονῆς τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου στὸ Λειβάδι.

σ. 3. «Κατάστιχον τῆς μονῆς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου: λειβάδι:»

σ. 10 - 134. Πράξεις τῶν ἐτῶν 1724 - 1821 ἀφορῶσαι κυρίως εἰς ἐκμισθώσεις.

σ. 332 - 339. Σημειώσεις τῶν ἐτῶν 1770 - 1802 ἀφορῶσαι εἰς εἰσπράξεις ἐδαφονομιῶν ὑπὸ τῆς μονῆς.

Καθ' ὅλον τὸν κώδικα εἰς τὸ γ^ο τῶν φύλλων σφραγίς (πτερωτὸς λέων τῆς Βενετίας κατ' ἐνώπιον κρατῶν εὐαγγέλιον). Ἐν σ. 345 ἑτέρα σφραγίς (δικέφαλος ἀετὸς καὶ ἐπιγρ.: Κ ΓΛΕ[ΝΗΣ] — Βλ. ὑπογράφας ἐν σσ. 85, 86, 92, 94 — Πρόκειται περὶ τοῦ Καλλιστράτου Γλένη). Ἐν σσ. 81, 82, 85, 96, 97, 100, 102, 103, 104, 105, 107, 123, 124, 126 μεταγενεστέρα σφραγίς (πτερωτὸς λέων καὶ ἐπιγρ.: BOLLO FISSO VISTO | PER VALORE DI.— Παραπλεύρως σημείωμα Ἰταλιστὶ ἐπαναλαμβανόμενον σταθερῶς· χρονολογία: 12 Novembre 1847· ἀλλὰ καὶ δύο σημειώματα τοῦ 1848).

Α. Χάσμα 5 φύλλων μετὰ σ. 12. Ἀριθμησις τῶν σελίδων διὰ συγχρόνων πρὸς τὸν κώδικα χειρῶν (μέχρι σ. 82· οἱ ὑπόλοιποι ἀριθμ. ἀπεκόπησαν κατὰ τὴν στάχωσιν). Αἱ σελίδες 4 - 9, 23, 25, 27 - 28, 39 - 43, 75, 80, 84, 88, 112, 128, 135 - 331, 333, 337, 340 - 343 ἄγραφοι. Ὁ κώδιξ γεγραμμένος ὑπὸ διαφόρων ἀγροίκων ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον χειρῶν. Κατάστασις πολὺ καλή. Στάχσις χαρτονίνη—δερματίνη.

Δωρεὰ Χ. Δρακοπούλου (1961).

2. Χαρτ., 16×10,5, σ. 10'+IV+290, στ. 17 - 16

ἔτ. 1815

α'

σ. 3'. «Ποδηγία ἀσφαλῆς. Ἐγχειρίδιον ἄριστον περιέχον ἔρευναν περὶ ἀληθοῦς θρησκείας, ἔτι δὲ ἀποκρίσεις τινὰς ἐπωφελεῖς, καὶ συνοπτικὴν τινὰ ἱστορίαν τῆς τοῦ Χριστοῦ ἀνατολικῆς Ὁρθοδόξου ἁγίας Ἐκκλησίας καὶ τινὰς στιχουργίας διδακτικὰς. Φιλοπονηθὲν παρὰ τοῦ εὐγενοῦς ἄρχοντος κυρίου Βασ. Τζεβερεῖ [—Βασιλείου Ποσεινίκου], καὶ παρὰ ἐκκλησιαστικῶν ἁγίων πατέρων ἀκριβῶς θεωρηθὲν, ἐν Βουκουρεστίῳ, αἰε' (=1815) Παρὰ δὲ τοῦ εὐγενοῦς ἄρχοντος Μεγάλου Βιστιαρίου κυρίου Στεφάνου Μπέλου τύποις ἐκδοθέν», (βλ. Litzica - Camariano, *Catal. Manusct. Grec.*, II, σ. 175, 1041).

* Ἡ περιγραφή τῶν χειρογράφων ἔγινεν ὡς ὑποδεικνύεται εἰς τὸν Ὁδηγὸν Καταλόγου Χειρογράφων τοῦ Α. Πολίτη, Ἀθῆναι 1961, σ. 105 - 113.

σ. 7. «Τῷ εὐγενεστάτῳ καὶ ὡς ἀδελφῷ μοι περιποθήτῳ ἄρχοντι Μεγάλῳ Βιστιαρῷ κυρίῳ Στεφάνῳ».

σ. I. Προοίμιον. Ἀρχ.: Εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ πρώτη ἀνατροφή τῶν νέων κάμνει μεγάλην καὶ βαθεῖαν ἐντύπωσιν ἰδεῶν εἰς τὰς ψυχὰς αὐτῶν.

σ. 1. «Ἐρευνα περὶ ἀληθοῦς θρησκείας διὰ τοῦ κριτηρίου τοῦ νοός».

β'

σ. 63. α' Αντίγραφον ἀποκριτικοῦ γράμματος πρὸς τινὰ φίλῳν δυσχεραί-
νοντα ἐπὶ τῇ κυριευούσῃ ἀδιαφορίᾳ περὶ τε μελλούσης ζωῆς, καὶ κρίσεως, καὶ
κληρονομίας οὐρανίου βασιλείας διὰ τῆς θείας ἡμῶν Πίστεως». Ἀρχ.: Ὁ
Παντοκράτωρ καὶ ὑπεράγαθος Θεὸς καὶ πατὴρ ἡμῶν οὐράνιος δύο τρόπους
μεταχειριζόμενος ὑπὲρ τῆς σωτηρίας καὶ αἰωνίου εὐδαιμ<ον>ίας τοῦ ἀν-
θρώπου.

σ. 120. α' Αντίγραφον συνοπτικῆς ἱστορίας περὶ τῆς τοῦ Χριστοῦ ἀνατο-
λικῆς Ὁρθοδόξου ἀγίας Ἐκκλησίας, τῆς τε ἤδη καταστάσεως αὐτῆς, ἐσόδων
τε καὶ ἐξόδων, καὶ πολιτικῆς δυνάμεως, καὶ διοικήσεως». Ἀρχ.: Ἐκ τῶν
καιρικῶν περιστάσεων καὶ διαφόρων ἀνθρωπίνων παθῶν ἡ Ἀνατολικὴ Ὁρθό-
δοξος τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία ἄγκαλα καὶ νὰ περιέπεσεν εἰς διαφόρους κατα-
δρομὰς ἐθνῶν.

γ'

Ἐν ἀναριθμ. φύλλῳ πρὸ τῆς σ. 205: «Τὰ στιχοιργικὰ τοῦ φιλογενοῦς
Βσ. Τζεβερεῆ, ᾧαιε' (=1815), εἰς Βουκουρέστι. σ. 205. Περὶ τῆς ἀνεπαι-
σθήτου παρόδου τῆς ζωῆς ἡμῶν. σ. 213. Νουθεσία πρὸς καταχρωμένους τὰ
γηρατεῖα. σ. 220. Κατὰ ἀνευχαριστίας τοῦ βίου. σ. 238. Ἀλληγορικὴ ἱστορία
περὶ ἀνθρώπου, ὠφέλιμος. σ. 283. Ἑρμηνεία τῆς ἀλληγορικῆς ταύτης ἱστορίας.
(Τὰ δύο τελευτ. ἐκδ. ἐν Ὁρμῳ Σωτηρίῳ [1805], Βασιλείου Ποστελνίκου,
σ. 162 - 189).

Ἐν σ. 290. Imprimatur 26 März 1818.

A. 19⁸ [χ' κνγ δι' ἀραβικῶν ἀριθμῶν] (13ον¹⁹). Ἀρίθμησις τῶν σελίδων
διὰ χ' (;). Γ ρ α φ ἡ ἐπιμελής, μικρογράμματος, συνεπτυγμένη. Κ α τ ά σ τ α σ ι ς
ἀρίστη Ἀ σ τ ά χ ω τ ο ν.

Δωρεὰ Χ. Δρακοπούλου (1961).

3. Χαρτ., 19×11,5, σσ. 4' + 180

ἔτ. 1819

[Κ. Μπέλλιου] Ταξειδιωτικὸν ἡμερολόγιον:

σ. 3'. «1819: Μαΐου 21: πρωὶ εἰς τὰς 7 1/2 ὥρας ἐμίσευσα διὰ Ἰταλίαν,
ἐξακολουθῶν τὸν παρακατιὸν δρόμον τῆς πόστας.

πόσται

Neüdorf Triest.

35 3/4, ἀπὸ Βιέννης ἕως Τριέστιν.

σ. 27. «Αἱ πόσται ἀπὸ Τριέστι διὰ Βενετίαν».

σ. 59 - 157. Πάδοβα, Βιτσέντζα, Βερόνα, Μάντουα, Μόδενα, Βολονία,
Φλωρεντία.

σ. 157. «Πιστόια, Λύκα, Πίζα, Λιβόρνο» (άτελ.— μέχρι Πίζης).

(Περιγραφή τῶν ἀνωτέρω πόλεων. Ἐκτενής ἡ περιγραφή Βενετίας καὶ Φλωρεντίας).

Α. Τετράδια μὴ ἀριθμούμενα. Ἀρίθμησης σελίδων διὰ χ¹. Γραφή πρόχειρος, μικρογράμματος καὶ συνεστραμμένη. Κατάστασις πολὺ καλή. Στάχως ἡμιδεγματίνη.

Δωρεὰ Χ. Δρακοπούλου (1961).

4. Χαρτ., 17,5×11,5, φφVI+σσ. 150

19ος αἰ.

1. (σ. 1) Εἰσαγωγή εἰς τὸ θεωρητικὸν καὶ πρακτικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς (εἰς κεφάλαια ιθ'). Ἀρχ.: Κεφ. α': Περὶ τοῦ κατὰ Μελωδία ν ποσοῦ. α'. Δύο τινὰ γνωρίζομεν συστατικὰ τῆς Μελωδίας, ποσὸν καὶ ποιόν. (σ. 52. σημειώσεις σ. 56, πίναξ τῶν κεφαλαίων).

Ἔπεται: σ. 57. Διήγησις ὀνείρου.

2. (σ. 58) Ποιήματα ἐρωτικῶ καὶ πατριωτικῶ περιεχομένου ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον.

σ. 58. «Ὡδὴ πρὸς τὸν σοφολογιώτατον Κύριον Ἀργύριον, διδάσκαλον Σεργῶν, ποιηθεῖσα παρὰ Γεωργίου Μιχαὴλ Χατζηγερούζιου».

σ. 59. «Δημητρίου Ἀργυρίου, ἡ δὲ ἀκροστιχὶς Χαράλαμπος καὶ Δημήτριος».

σ. 60. «Παρθενίου τοῦ Ἀθηναίου, Ἱεροδιακόνου τοῦ ἁγίου Σεργῶν, τοῦ ὁποίου τὰ φυσικὰ χαρίσματα, αἱ ἐπίκτητοι θεωρητικαὶ καὶ πρακτικαὶ ἀρεταὶ εἶναι ἀπερίγραπτα· ἀλλ' ὁ μισόκαλος δαίμων μᾶς τὸν ἐστέρησε διὰ πάντα εἰς τὸ ἄνθος τῆς ἡλικίας· ἀπ(έ)θανεν) εἰς Σέρρας 1827 Σεπτ. 14».

σ. 60. «Δημητρίου Ἀργυρίου καὶ τόδε, ἡ δὲ ἀκρστ. Ἐμμανουήλ», σ. 61. ἡ δὲ ἀκρστ. Ἀργυριάδης. ἄχ!, σ. 62. Βωμός.

σ. 63. Ἀδῆλων, «Ἀνεπίγραφον», σ. 65. «Ὁμοίως».

σ. 66. Δημητρίου Ἀργυρίου, ἀκρστ. Νάννος, σ. 67. ἄτιτλον.

σ. 68. Ἀδῆλου, ἄτιτλον.

σ. 69. «Δημητρίου τοῦ Ἀργυριάδου καὶ τόδε», ἄτιτλον.

σ. 70. «Ἐμμ. Φωτιάδου» πρὸς τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ Ἀργύριον ἀκροστιχίς».

σ. 70. Δ. Ἀργυρίου [Παπα] Ρίζου· εἰς ἐπιστολήν, σ. 71. Μονωδία, σ. 72 - 76. Ἀτιτλα (σ. 74, ἡ δὲ ἀκρστ. γλύτωσέ με ἄχ!), σ. 77. «Ἀτελείωτον, ἀκρστ. Ἀργυριάδης», σ. 78. Ὀνειρον.

σ. 80. Ἀδῆλων, ἄτιτλα (σ. 83. Τὸ μεῖδιμά της, σ. 84. Τραγουδάκι, σ. 85. Καὶ πάλιν εἰς τὸ μεῖδιμά της, σ. 86. Μία τὴν (;) ἀγρυπνία, σ. 87. Ἀκροστιχὶς εἰς ὀκταετῇ φίλην μου. Ἦτοι μελαγχολικὸς χαιρετισμὸς εἰς τὴν ἀθωότητά, σ. 88. Ἐπὶ τῆς εἰκόνης τοῦ Τάσου ἐμπνεομένου, σ. 89. Ὁμολογία).

σ. 97. «Κουτζάκια, ἦτοι ἀποσπάσματα».

σ. 100. «Ἰωάννου τοῦ Πατρίνου· α', ἰδίαις χερσίν», σ. 100. «β'. Τοῦ αὐτοῦ, ἰδίαις χ:», σ. 101. «γ', ὁμ: ὁμ:».

σ. 103. Ἀδῆλων, ἄτιτλα.

σ. 108. Δ. Ἀργυρίου. «Τῷ σεβασμιωτάτῳ καὶ προσκυνητῷ μοι γέροντι ἀγίῳ Σερρῶν Κυρίῳ Κυρίῳ, ἡχ. πλ. δ'» (οἱ τρεῖς πρῶτοι στίχοι μετὰ μουσικῶν σημαδιῶν).

σ. 110. «Δημητρίου Ἀργυρίου» καὶ τόδε, Χωρισμός».

σ. 111. «Ἀδέσποτον».

σ. 111. Δημ. Ἀργυρίου, Ἐγκώμιον Ἀστρονομικόν, σ. 112. Συννεφιά, σ. 112. Εὐαισθησία, σ. 113. Ἀνθίστασις καὶ ἔπαινος, σ. 114. Ἀκροστιχίς,

σ. 114. Κίνδυνος θανάτου.

σ. 116. Ἀδήλων, ἄτιτλα.

σ. 119. Κοκκινάκη, Ὡ λυγερὸν καὶ κοφτερὸν σπαθί μου.

σ. 120. Ἀδήλων, ἄτιτλα (σ. 120. Βωβή, σ. 121. Ῥόβερετ.).

σ. 122. Ἀδήλου, Θρῆνος τῶν Ἑλλήνων ἐπὶ τῷ Μάρκῳ.

σ. 124. Ἰωάννου Χ. Ν. Χαβιαρᾶ Χίου, ἄτιτλον.

σ. 124. Ἀδήλων, ἄτιτλα (σ. 126. Τῶν Μεσολογγίτισσων παρθένων. Εἰς τὴν ἔξοδον. σ. 127. Ὡδῇ, ἡ ἀκρστ. τῆς ὁποίας λέγει Ἀθάνατε Α. Μιαούλη).

σ. 128. «Εἰς τὸν ἐνδοξότατον ὑπὲρ πατρίδος θάνατον τοῦ μελαμπύγου ἥρωος Μάρκου Μπότσαρη ἀπαρηγόρητοι θρῆνοι Χαγαλάμπους Ἀριστοκλέους Πελοποννησίου.—Ἐν Ἀγκῶνι. Τῷ γ' ἔτει τῆς ἀνεξαρτησίας, ἀωκγ' (=1823) κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον».

σ. 133. Ἀδήλου, ἄτιτλον.

σ. 134. Α. Σούτσου, ὁ ἐξόριστος τοῦ 1831. Ὁ ὁδοιπóρος. Τὸ φίλημα.

σ. 135. Ἀδήλων, ἄτιτλα.

σ. 139. Δημ. Ἀργυρίου, ἄτιτλα (σ. 142. Ἡ δὲ ἀκρστ. Πηνελόπη, σ. 144. Λατρεῖα ἢ Παράδοσις).

σ. 146. «Μπατρίνου ὡς ἐπιστολὴ πρὸς τέσσαρας φίλους του».

σ. 147. «Ἐνός Τουρούντζια Σιατιστιέως», ἄτιτλον.

σ. 148. «Πίναξ τῶν περιεχομένων τραγωδιῶν».

(Πλεῖστα ποιήματα διαγεγραμμένα).

Προηγούνται ἐν τοῖς ἀναριθμ. φύλλοις διάφορα ποιήματα: φ. I: «Ἐκ τῶν τοῦ Νικολάου Ἀργυρίου» καὶ σύ», ἄτιτλον, «Εἰς βίβλον τινὰ Σταμούλη. Καλλίνικος Ἐλασσωνίτης. Ἀκολουθοῦν στίχοι τινὲς τῶν Παν. Κοδρικᾶ, Ν. Πίκολου, Κ. Κούμα. Ποιήματα γερμανιστὶ (χρονολ. 1833 - 1834).

φ. II^ν Σημειώσεις περὶ ἐκδόσεως βιβλίων τινῶν κατὰ τὰ ἔτη 1834 - 1835.

φ. IV. Βίος τοῦ Χρήστου Γεωργίου Δρακοπούλου (Ἐν τέλει: Ἔτος 1863, - μὴν Μαρτίου 2 ἡμέραν Σαββάτου.)

Ἐν φ. I 1842 - 42 (;) (Μᾶλλον δὲν πρόκειται περὶ τοῦ ἔτους γραφῆς τοῦ χειρογράφου, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ τοποθετηθῇ μετὰ τῶν ἐτῶν 1831 [βλ. περιεχόμενον σ. 134] καὶ 1836. Ποιήματά τινα τοῦ Δημ. Ἀργ. Παπα Ρίζου ἐν τῷ χφ φαίνονται σχεδιάσματα τῶν ἐκδεδομένων ὑπὸ τὴν χρονολ. ταύτην [βλ. Βιβλ.]).

A. Δὲν ἀριθμοῦνται τετράδια. Χάσμα μετὰ σ. 91₁, 136₁ (ἢ λάθος κατὰ τὴν ἀρίθμ.); Ἀρίθμησις τῶν σελίδων διὰ δύο χειρῶν: σσ. 1 - 55=διὰ τῆς χειρὸς τῆς γραφᾶς τὸν ἀρ. 1, 56 - 150=χ'. Ἡ χ' λαμβάνει: παραλ. τὴν ἀρίθμ. μιᾶς σελίδος μετὰ τὴν 56 καὶ 107. Ἡ γ ρ α φ ῆ τοῦ ἀρ. 1 μικρογράμ-

ματος, επιμελής. 'Ο υπόλοιπος κώδιξ γεγραμμένος διὰ διαφόρων χειρῶν. 'Ενι-
αχοῦ χειρ Χρ. Δρακοπούλου. Κατάστασις σχετικῶς καλή. 'Αστάχων.

Ε. σ. 81. 'Αδελφή τῆς μητρὸς μου ζοῦσε ἀκόμη καὶ πλῆθος ἄλλο πολὺ τοῦτο
εἶδον ἡμεραν ἐβδομάδος τετάρτην μηνὸς Δεκεμβρίου 11 ἔτος 1863. ὁ εἰδὼς ΧΓΔ
[=Χρῆστος Γεωργ. Δρακόπουλος].

Πολλαχοῦ τοῦ κώδικος ὑπογραφαὶ Χρ. Δρακοπούλου.

Δωρεὰ Χ. Δρακοπούλου (1961).

Βιβλ.: Δημ. 'Αργυρίου Παπα Ρίζου, Πύρραμος καὶ Θίσβη, Τραγωδία εἰς
πέντε πράξεις, ἥ προσετέθησαν καὶ τινὰ ποιημάτια. (1836) ('Εκδ. τὰ πλεῖστα
τῶν ποιημάτων τοῦ Παπα Ρίζου, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων).

5. Χαρτ., 21,5×14,5, σσ. 328, στ. 19 - 17

18ος αἰ.

Χειρόγραφον εἰς γλῶσσαν τουρκικὴν.

1. σ. 2 - 228. 'Υποδείγματα πρὸς σύνταξιν αἰτήσεων.

2. σ. 239 - 272. 'Υποδείγματα λογαρικῆς.

3. σ. 274 - 325. 'Οθωμανικὸς Νομοκάνων. 'Αρχ.: BISMILLAH AR —
RAHMAN AR — RAHIM (= Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ τοῦ πολυευσπλάγχχνου
καὶ ἐλεήμονος).

'Εν σ. 327 καὶ 328 διάφοροι σημειώσεις.

Α. Αἱ σελίδες 229 - 238, 273 καὶ 326 ἄγραφοι. Γραφὴ ἐπιμελής. 'Ερυ-
θρογραφία. Κατάστασις πολὺ καλή. 'Υπολείπεται τὸ ὀπίσθιον μέρος τῆς
σταχώσεως (ἡμιδεσματίνης).

[Λάθη κατὰ τὴν ἀρίθμησην τῶν σσ.: 137 δὲς, 245 δὲς; ἄλλα: 265 - 247].

Δωρεὰ Χ. Δρακοπούλου (1961).

Εὐγενία Ρέγκου - Σγουροῦ